

НЕВЪНА НЕДЪЛЧЕВА

ДАРЪТЪ НА ФЕИТЪ

ДАРЪТЪ НА ФЕЙТЪ

Н. НЕДЪЛЧЕВА

ДАРЪТЪ
НА ФЕИТЪ

ПРИКАЗКИ

КНИГОИЗДАТЕЛОТВО „БРАТСТВО“

ДАРЪТЪ НА ФЕИТЪ

Въ края на голѣмия градъ имало малка кжщица, въ която живѣели много бедни хора. Жената била млада, хубава, мжжътъ — силенъ и здравъ. Работѣли: — той въ града, тя въ кжщи и така едвамъ изкарвали прехраната си.

Когато случайно пжтници минавали край кжщичката имъ, тѣ неволно се спирали и дълго гледали чудно хубавата градинка, която била изпълнена съ най-красиви цвѣтя.

Жената съ пѣсень и радостъ поливала и чистела цвѣтията, а тѣ като живи я гледали, усмихвали се, растѣли и цвѣтѣли, все по-хубави и по-хубави.

Единъ день на беднитѣ хора се родило момиченце. Обвили го съ това-онова, което имали, и майката, колкото и да се радвала на детенцето си, мислѣла съ голѣма тжга за несгодитѣ, мизерията и лишенията, които ще търпи това малко гостенче заедно съ тѣхъ.

Тя се била загледала презъ прозореца въ изпъстрената съ цвѣтя градинка, кждето слънчевитѣ лжчи въ златна свѣтлина обливали всичко и едри сълзи бликнали отъ очитѣ ѝ — отъ мжка, отъ болка, че не може да нареди добъръ и безъ оскждица животъ на детенцето си.

И както се загледала, измежду цвѣтията излѣзли три прекрасни сжщества, съ дрешки, изтъкани сѣкашъ отъ слънчеви лжчи. Тѣ погледнали измжчена-

та майка, усмихнали ѝ се и се втурнали презъ прозореца въ стаята при нея.

— Не тжгувай, казали ѝ прекраснитѣ сжщества, ние сме феитѣ на цвѣтята и живѣемъ въ твоята градинка. Ний ти благодаримъ отъ сърдце за гдето украсявашъ и тѣй грижливо пазишъ нашиятъ домъ — цвѣтята. И затова ни е много мжчно като те виждаме тжжна. Ние искаме да ти се отблагодаримъ и дадемъ даръ на твоето дете.

Майката ги гледала съ широко отворени очи, очудвайки се на тѣхната хубость и нѣжни като музиката гласове.

— Много и различни дарове можемъ да дадемъ — казала първата фея: — злато, бисери, диаманти . . .

— Не! — казала втората, — за златото се водятъ войни, за бисеритѣ и елмазитѣ ставатъ убийства, тѣ нѣма да донесатъ щастие и радостъ на малката дъщеря.

— Да! — потвърдила третата, — тѣзи дарове крадецъ може да открадне, вода — да ги отвлече, огънь — да ги похаби, и тя ще страда много, когато ги изгуби.

— Тогава, дрехи отъ свила! — казала пакъ първата. Пантофки обшити съ злато, и корона, която да краси челото ѝ.

— О! — извикали изведнажъ дветѣ други феи, — дрехитѣ отъ свила ще радватъ окото, но сърдцето ще остане праздно. Короната ще краси челото ѝ, но за нея мнозина ще протягатъ ржце, и животътъ ѝ ще бжде много пжти въ опасность.

— Добре, — подхванала първата — нека ѝ подаримъ тогава даръ, който крадецъ не може да открадне, вода — да го отвлече, огънь — да го похаби. Съ пари да не се откупва, съ злато да се не взема, съ елмази да се не примамва, но пакъ

всичко да има. Даръ да има: чуденъ гласъ небесенъ!

— Да бжде! — казала втората. — Отъ мене хубостъ неземна да има.

— Да бжде! — казала третата. — Отъ мене добро сърдце да има! Надъ сиромаси да се смилява, повѣхнало цвѣтенце да не настѣпва, животътъ на никого да не отнема — нито на човѣкъ, нито на животно, нито на цвѣтенце. Като запѣе, болнитѣ отъ леглото да се привдигатъ! Предъ хубостъта ѝ — лошиятъ добъръ да става!

И докато майката слушала, феитѣ се навели надъ детето, цѣлунали го, и весели, засмѣни, се изгубили отъ стаята. Зарадвала се майката за чудния даръ, който феитѣ дарили на момиченцето ѝ, и тихо си запѣла.

Когато мжжътъ ѝ се завърналъ отъ работа, тя му разказала всичко. Той се усмихналъ и се много зарадвалъ.

Майката още съ по-голѣма радостъ се грижела за цвѣтята и съ голѣма любовъ бдѣла надъ малкото момиченце, което растѣло съ неземна хубостъ.

Когато порастнало и тичало да играе между цвѣтята или по улицата, кой какъ минавалъ отъ тамъ, се спиралъ да гледа това чудно хубаво дете, което се родило въ такава сиромашка къщица.

Майката съ преизпълнено отъ радостъ сърдце виждала какъ се сбждвали думитѣ на феитѣ. Малката растѣла и ставала все по-хубава. Когато запѣвала, птиченцата нацаждали край нея да я слушатъ, децата, които се биели, се помирявали и приседвали край нея, захласнати отъ хубавия ѝ гласъ. Ако тамъ нѣгде наоколо имало боленъ и я чуелъ, привдигалъ се отъ леглото и идвалъ да я слуша, забравяйки болестъта си. Тя самата била кротка, тиха, блага. Повехнало цвѣтенце не настѣпвала, лоша

дума не казвала, мухичка не убивала и цвѣтенце не откъсвала.

Когато бащата се връщалъ отъ работа, той бързалъ да прекрачи прага на кжщицата си и да влѣзе вжтре, кждето го очаквала съ радостни очи малката му дъщеря. Тогава тя обвинявала ржце около шията му и запѣвала тиха пѣсничка. Умората на бащата лека-полека изчезвала и той се усмихвалъ. На сърдцето му ставало леко, радостно и весело. Болката на отруденото му тѣло като че ли се разтапяла и душата му се изпълвала съ мека свѣтлина.

Колкото момиченцето растѣло, толкова вестъта за неговия чуденъ гласъ и неземна хубость се разпространявала. Единъ день стигнала и до царскитѣ палати.

Стариятъ царъ билъ много тежко боленъ. Лѣкари и мждри хора день и нощъ бдѣли надъ главата му, но никой не могълъ да му помогне. Тогава изпратили пратеници да повикатъ малкото момиче отъ бедната кжщичка. И когато пѣсенъта ѝ се разлѣла като златисти струи изъ царската стая и проникнала въ душата на стария боленъ царъ, той трепналъ и се раздвижилъ. Полека отворилъ очитѣ си, приповдигналъ се самъ на лакти и тѣй слушалъ дълбоко унесенъ.

На другия день, той билъ здравъ. Отъ тогава вестъта за момичето съ чудния гласъ прехвъркнала много граници на много царства.

Майката и бащата се обливали въ радостни сълзи, като гледали да се скланятъ глави на царе и царедворци, на учени и прости, предъ дара на тѣхната дъщеря. Даръ, който крадецъ не можелъ да открадне, вода да отвлече, огънь да похаби . . . Даръ, които носелъ радость и миръ на всички, до които се косвали струитѣ на нейниятъ чудесенъ гласъ.

ЛЪЖЛИВЪ ГАЛЧО И ПЕНЧО ИСТИНАТА

Живѣли едно време лъжливъ Галчо и Пенчо Истината. Тѣй ги наричали, защото Галчо винаги лъжелъ, а Пенчо всѣкога си казвалъ истината.

Веднажъ лъжливъ Галчо срѣщналъ Пенчо Истината и го запиталъ кжде отива, защото го виждалъ приготвенъ за пжть и презъ рамото му висѣла торба, пълна съ лѣковити билки.

— Е, така, решихъ да повидя широкия свѣтъ, казалъ Пенчо Истината. Иска ми се да видя и на другаде по свѣта.

— И азъ ще дойда съ тебе, казалъ му лъжливъ Галчо. Защото ти, както те зная, гладенъ и жаденъ ще умрешъ съ твоята истина. Пъкъ азъ ще ти помагамъ. Днесъ, знаешъ, на тоя свѣтъ като му дръпнешъ една лъжа и всичко по медъ и масло върви.

— Добре, рекълъ Пенчо Истината, ела, менъ ми е все едно дали самъ ще вървя или ще имамъ другаръ.

И така, тръгнали двамата. Вървѣли, вървѣли и стигнали до едно село.

— Ти мене гледай сега, казалъ лъжливъ Галчо, ще видишъ, че тази вечеръ ще съмъ поканенъ у най-богатия селянинъ и ще имамъ блага баница.

— Добре, рекълъ Пенчо Истината, нека ти е сладко всичко.

Като приближили селото, лъжливъ Галчо тръгналъ по-напредъ и се заприказвалъ съ селянитѣ.

— Отгъ кжде идешъ? — запитали го селянитѣ.

— Хе-е, видите ли оная планина, гдето се си нѣе тамъ? — попиталъ ги той.

— Виждаме я, — отговорили тѣ.

— Тази заранъ бѣхъ оттаткъъ нея, преминахъ я и дойдохъ насамъ.

— Бре, бре, бре! — извикали всички извед-

нажъ, че ти да нѣмашъ нѣщо крила я? Какъ така я премина?

— Много лесно, азъ . . . ей тъй . . . не съмъ като другитѣ хора.

— Че какъвъ си?

— Ами на . . . такава . . . зная деветъ баяния за лѣкуване. Туй, изкълчено, навѣхнато . . .

— О, добре се случихъ тукъ, казалъ единъ отъ селянитѣ, днесъ точно научихъ, че Стойко чорбаджи си навехналъ ржката. Добре е да заведемъ тоя човѣкъ при него да го излѣкува.

— Ами че заведете ме, — казалъ лѣжливъ Галчо, азъ съмъ готовъ.

Тръгнали селянитѣ и стигнали до кщцата на Стойко чорбаджии. Излѣзла Стойковица, посрещнала ги и ги въвела въ стаята при Стойко. А той се виелъ и извивалъ отъ болки. Мѣсто не могълъ да си намѣри.

— Е, Стойко чорбаджи, казали му селянитѣ, ние най-после намерихме врачъ и ти го водимъ да ти излѣкува ржката.

— Ама може ли той такива работи да лѣкува? — запиталъ Стойко.

— Охо, какъ да не мога, казалъ лѣжливъ Галчо, азъ колко съмъ ги лѣкувалъ такива. Веднажъ даже като минавахъ край царскитѣ палати и чувамъ, нѣкой отъ придворнитѣ си изкълчилъ крака. Веднага ме извикаха и азъ като влѣзохъ въ палата и така, аламинуть му го излѣкувахъ.

Позачудили се селянитѣ, позагледали го. Не изглеждалъ много да е влизалъ въ царски палати, но где да знаешъ, на тоя свѣтъ всичко става.

— Е, тогава като е така, започвай лѣкуването, казала Стойковица — да му развържемъ ли ржката?

— То за ржката лесна работа, казалъ Галчо ами такава . . . Азъ най-напредъ трѣбва нѣщо та-

кова . . . да си подложа . . . така да се каже, да хапна нѣщо. На гладенъ стомахъ не мога да врачувамъ и да врачувамъ — напраздно ще ми бжде работата. Нѣщо таквозъ като баница, тогава изведнажъ мога да лѣкувамъ всичко . . . Не изкълчено, ами даже на две да е счупено, пакъ може . . .

Разтичали се насамъ-натамъ, разточили баница и подиръ единъ часъ сложили трапеза на Галча. Той седналъ и започналъ да яде. Ялъ, ялъ, та най-последно започналъ да пѣшка, попрозиналъ се и му се придрѣмало. Пъкъ и вечеръ било станало вече. А Стойко чорбаджи го гледалъ и отъ болки сълзи му изкачали на очитѣ, но търпеливо чакалъ.

— Е, сега напълно ще можешъ да го излѣкувашъ, казали селянитѣ.

— Е, то че ще може, ще може. Това е най-лесната работа. Ами тогава . . . нали ви казахъ, азъ ей тъй не съмъ като другитѣ, демекъ обикновенъ човѣкъ. Азъ до като не подремна малко и да ми се присъни нѣщо, хичъ и не започвамъ да лѣкувамъ. На съне ми идватъ разни едни такива отъ другия свѣтъ и тѣ ми казватъ кой лѣкъ да употребя. И после като стана — веднага готово! Само трѣбва нѣщо по-дебеличко да ми постелите, да е мекичко — тъй, спокойно да заспя и да ми се присънятъ добри работи.

Спогледали се хората, но нѣмало какво. Нали не билъ обикновенъ човѣкъ! Послали му меки дюшеци и той като лѣгалъ, казалъ:

— Ако ме чуете да хъркамъ, да се не доближавате до мене и никой да ме не бута, после не отговарямъ, ако нѣкой падне и умре моментално. Тогава сила излиза отъ мене.

— Добре, добре, рекли хората и го оставили въ приемната стая да спи, за да му се присъни лѣкъ, а тѣ отишли при болень Стойко да го утешаватъ.

А лъжливъ Галчо като легналъ и веднага захъркалъ, та чакъ въ другата стая при боленъ Стойко се чувало. И всички мислили, че вече му се присънява какъ да лѣкува ржката.

Но въ зори рано-рано се събудилъ лъжливъ Галчо и се измъкналъ отъ стаята тихичко. Излѣзълъ въ двора и се запритулялъ край плета да избѣга. И тъкмо да го прехвърли, съгледалъ го слугата на Стойко чорбаджи, хваналъ го и почналъ да вика колкото му гласъ държи. Насъбрали се селяни и като разбрали, че искалъ да избѣга, безъ да излѣкува ржката на Стойко чорбаджи, метнали му единъ такъвъ бой, та прахъ се вдигнало.

— Ти, значи, си билъ лъжливъ човѣкъ а? — викали му селянитѣ. На̀ ти блага баница, на̀ ти меки дюшеци, на̀ ти и присънявания — викали му тѣ и го тупали. Въ това време отъ къмъ улицата се задалъ Пенчо Истината. Той се спрѣлъ зачуденъ и като видѣлъ, че биятъ лъжливъ Галчо, рекълъ:

— Стойте бе, хора, какво правите, защо го биете?

— На лъжливъ човѣкъ така се пада, — отговорили тѣ и продължавали да го биятъ.

— Чакайте, какво има? — казалъ Пенчо, — Каква е работата?

Тогава селянитѣ спрѣли да биятъ Галча и му разправили за навехнатата ржка на Стойко чорбаджи.

— Ето въ моята торба има всѣкакви билки, казалъ Пенчо. — Има и за отокъ, и за навехнато. Елате съ мене да отидемъ и помогнемъ на човѣка. Всички оставили лъжливъ Галчо и отишли съ Пенчо Истината при болния. Веднага сварили отъ билката, превързали ржката и не се минало дори часъ и отока спадналъ. Поразтрилъ съ зехтинъ ржката и я превързалъ. До вечеръта олекнало на Стойко чорбаджи. И тогава отъ благодарностъ напълнилъ едни дисаги съ храна на Пенчо Истината, далъ му

три жълтици и го изпратилъ съ благословии на сутринъта.

Като излѣзълъ извънъ село, Пенчо видѣлъ лъжливъ Галчо да се надига отъ единъ плетъ, гдето се билъ сврѣлъ да прекара нощъта.

— Е, Галчо, нали съмъ ти казалъ, че съ лъжата нѣма да прокопсашъ. ама ти не вземашъ отъ дуи — казалъ му кротко Пенчо Истината.

— Остави се, казалъ Галчо, тия сж груби и прости хора. Само да не бѣше ме видѣлъ онзи глупавъ слуга, всичко бѣше наредъ. И баница ядохъ и на меки дюшеци спяхъ.

— И бой яде! — допълнилъ Пенчо Истината.

— То това е нищо. Сега да видишъ ти, да отидемъ въ нѣкое голѣмо селище, тамъ да видишъ какво ще направя. Съ лъжата е лесно, Пенчо, ей тѣй, търти имъ една лъжа — и никаква работа не ти трѣбва да работишъ. Всичко за минутка става.

— Прави както знаашъ, твоя си е работата — казалъ му Пенчо и млъкналъ.

Вървѣли, вървѣли двамата, настанало пладне, Галчо билъ пригладнѣлъ, ама нѣмалъ троха хлѣбъ и току поглеждалъ къмъ торбата на Пенчо Истината.

Сетилъ се каква е работата Пенчо и край едно бистро изворче седнали да обѣдватъ съ това, което извадилъ отъ дисагитѣ си. Като се нахранили добре, Галчо му казалъ:

— Това е нищо ядене. Да видишъ каква вечеря ще имамъ като стигнемъ въ нѣкое голѣмо селище.

На другия день подиръ пладне приближили едно голѣмо село. Тръгналъ пакъ Галчо напредъ и току си мърморелъ нѣщо на гласъ. Зачули го хората и го запитали отъ где идва.

— Отъ три царства далече, отговорилъ Галчо, на день по царство минавамъ.

— Бре! — рекли хората, та ние такъв човък не сме виждали.

— Не сте ами, аз не съм като другитѣ, тридесет и три баяния зная да правя. Това, жбъ да го боли човък, само като го обая — и веднага готово. Догде е живъ жбъ нѣма да го заболи.

— Тѣй ли? — казали хората, тукъ на голѣмия търговецъ Илчо Каймака отъ три дена го боли жбъ и лѣкъ не може да си намѣри. Да те заведемъ при него да му го обаешъ.

Веднага го завели при голѣмия търговецъ Илчо Каймака и му представили Галча, като му казали, че знае да прави 33 баяния и може да му обае жба да го не боли.

— Добре, казалъ търговецътъ, нека направи каквото може и ми помогне.

— Но то така изведнѣжъ не става, казалъ лъжливъ Галчо, най-напредъ трѣбва нѣщо да си хапна. Нѣщо такова, пърженичко, въ прѣсно масло, а и въ нѣкоя чиния медецъ, да има, та всичко да трѣгне по медъ и масло.

Веднага му сложили богата трапеза и той ялъ, ялъ, че най-подиръ започналъ да пѣшка. И пакъ му се подремало. А търговецътъ го гледалъ и очаквалъ съ нетърпение да почне лѣкуването на жба му, че отъ три дни не билъ хапналъ нищичко.

— Но като се нахранилъ, Галчо казалъ, че той всичко може да лѣкува само когато лѣгне и на съне му се присъни кое отъ 33-тѣ баяния да направи. Но за тази работа трѣбва да му донесатъ единъ новъ калпакъ, новъ кожухъ и нови царвули, които да сложи подъ възглавницата и да легне върху тѣхъ. Иначе нищо нѣма да му се присъни.

Заповѣдалъ веднага търговецътъ да му донесатъ това, което искалъ Галчо. Разтичали се домашнитѣ му, донесли новъ калпакъ, нови царвули

и кожухъ и ги сложили подъ възглавницата, върху мекитѣ дюшеци, гдето щѣлъ да спи Галчо. Всичко било приготвено и лъжливъ Галчо легналъ и веднага захъркалъ.

На сутринъта, едва се разсъмнало, той станалъ тихичко, свилъ на вързопъ кожуха, царвулитѣ и калпака и отворилъ прозореца. Взелъ вързоба въ ржка и заслизалъ предпазливо презъ прозореца. Но въ това време го съгледала слугинята, която излѣзла рано да мете двороветѣ и надала викъ. Този часъ надошли съседитѣ, излѣзли господарьтъ и господарката да видятъ каква е работата. Но като разбрали, че Галчо искалъ да избѣга, метнали му единъ такъвъ бой, какъвто никога до тогава не билъ ялъ.

— Тридесетъ и три баяния, а? — викали му хората, ето ти и за всичкитѣ бой, та да го запомнишъ до гдето си живъ. Ти си тръгналъ да лъжешъ и обирашъ хората. На лъжливъ човѣкъ, така се пада — и изтупвали добре Галча.

Но въ това време се задалъ пакъ Пенчо Истината. И този пжтъ той го отървалъ. Той разтворилъ торбата си съ билки, далъ една отъ тѣхъ да сварятъ за болния жбъ на търговеца. И още не се минало и часъ, отока на болния жбъ спадналъ, болката преминала. Отъ благодарностъ, търговецътъ напълнилъ торбата на Пенчо Истината съ всѣкакви хубави нѣща за ядене и му далъ петъ жълтици.

Като си излѣзълъ отъ селището, Галчо пакъ го чакалъ край единъ плетъ. Жбитѣ му тракали отъ гладъ и студъ. Цѣлото му тѣло го болѣло отъ боя.

— Е, Галчо, заговорилъ го кротко Пенчо Истината, нали ти казахъ че съ лъжа не върви.

— Ехъ, то сега така се случи. Всичко бѣше наредъ, само отъ где се намери тая глупава слугиня

да стане да мете толкова рано. То нищо, ами сега гледай като отидемъ въ Царевъ-градъ, тамъ какъвъ първенецъ ще стана. Въ царския палатъ ще живѣя и отъ царската трапеза ще се храня. Но все пакъ и снощи ме нагостиха богато и на мекичко спяхъ... Само слугинята попрѣчи, иначе да бѣхъ съ новъ кожухъ, калпакъ и царвули . . .

Поусмихналъ се само Пенчо Истината и нищо не му казалъ.

Вървѣли, вървѣли още деветъ дена и деветъ нощи. Презъ цѣлиятъ пжтъ Пенчо изваждалъ отъ торбата каквото ималъ за ядене и го сподѣлялъ съ другаря си. Иначе Галчо щѣлъ да умре отъ гладъ.

Най-после, на десетия день, влѣзли презъ голѣмитѣ широки порти въ Царевия градъ. Голѣмитѣ хубави улици били постлани съ разноцвѣтни плочки и колкото се приближавали къмъ царскитѣ палати, толкова сградитѣ и кжщитѣ били по-хубави и по-хубави. А самитѣ царски палати грѣяли като слънце — всичко било направено отъ злато и скжпоценни камъни. Трепнало сърдцето на лъжливъ Галчо отъ радостъ и се обърналъ къмъ Пенча.

— Ти мене гледай, казалъ му той, щомъ азъ се наредя въ царскитѣ палати и ти ще бждешъ при мене. Нѣма да те оставя току така.

Пенчо Истината само се усмихналъ. Той знаелъ, че Галчо лъже и че до сега му е казалъ не веднажъ такива думи, но никога не ги е изпълнявалъ.

Тръгналъ пакъ Галчо напредъ. Вървѣлъ изъ улицитѣ и съ високъ гласъ изказвалъ разни неразбираеми думи, а съ ржцетѣ си различни знакове. Видѣли го хората и взели да се спиратъ. Гледали го, непознатъ човѣкъ. А Галчо продължавалъ да се блѣщи насамъ натамъ и да изговаря неразбранитѣ думи. Най-после насъбранитѣ хора край него го запитали кой е.

— Азъ, казалъ имъ лъжливъ Галчо, не съмъ като васъ. Единъ видъ, не съмъ обикновенъ човѣкъ. Зная 99 баяния. Знамъ да свалямъ звезди, луната. И на сѣне хвърча отъ звезда на звезда.

— Бре, такъвъ човѣкъ не сме виждали, казали хората, — за пръвъ пѣтъ сега виждаме.

Между събралитѣ се имало единъ царедворецъ. Той веднага се завтеклъ къмъ царскитѣ палати и разправилъ на царя за чудния човѣкъ. А царя точно въ това време билъ много тжженъ и замисленъ. Дошла му била вестъ, че царьтъ на сѣседното царство, съ когото до скоро били приятели, искалъ да му отвори война. И като чулъ за пристигането на този знаменитъ човѣкъ, веднага пратилъ царедвореца да го повика въ палатитѣ.

Следъ малко лъжливъ Галчо билъ доведенъ въ двореца на царя и се закланялъ до земята, когато го представили предъ лицето на царя. И пакъ повторилъ той за чудесата, които знаелъ да прави. Царя много се зарадвалъ. Поржчалъ да дадатъ на Галча най-хубавата стая въ царскиятъ палатъ. Заповѣдалъ на слугитѣ да го слушатъ въ всичко. А Галчо това и чакалъ. Веднага поискалъ най-хубавитѣ дрехи, омилъ се, облекалъ се, турилъ си голѣма шапка съ златно перо. Казалъ да му доведатъ златна каляска и като се качилъ въ нея, заповѣдалъ да го разхождатъ изъ града. И кой де го видѣлъ, всички му се покланяли, защото вестъта за чудесата, които знаелъ да прави, се разчула веднага. На една отъ градскитѣ улици стоялъ Пенчо Истината и си приказвалъ съ единъ сиромасъ човѣкъ, но Галчо го погледналъ само съ едното си око и веднага заповѣдалъ да завиятъ въ друга улица.

Царьтъ още вечерьта повикалъ Галчо, разправилъ за лошото положение, въ което се намирало царството му и го замолилъ, ако може да смене

луната, звездитѣ, па макаръ и слънцето, но да попречи на съседния царъ да нападне царство му.

Лъжливъ Галчо казалъ, че за него това е лесна работа. Кажй речи — нищо.

Минала се цѣла недѣля. Дошла вестъ на царя, че съседниятъ царъ вече събиралъ войскитѣ си отъ цѣлото си царство и можелъ скоро да потегли къмъ границитѣ му. Веднага царя пратилъ да повикатъ Галчо. А той отъ ядене и пиене съвсемъ забравилъ поржчкитѣ на царя. Но веднага се сетилъ, завъртялъ главата си насамъ-натамъ и казалъ, че всѣки день работѣлъ, но тукашнитѣ звезди били упорити и не слизали лесно. Та затова трѣбвало да употрѣби 99-тѣ баяния. Но това било по-трудна работа. Трѣбвало да му се предадатъ всички ключове отъ царскитѣ палати, за да може да отключва съ тѣхъ 99-тѣ баяния и да примами луната. Но трѣбвало да го не пита и спира никой за нищо, каквото и да правѣлъ, кждето и да ходѣлъ.

И царя веднага наредилъ да бжде всичко тѣй, както казалъ Галчо. А Галчо тѣкмо това и чакалъ. Той влѣзалъ съвсемъ свободно въ царскитѣ хазни, кждето се пазели скжпоценнитѣ и златото на царя. Пазачътъ нищо не му казалъ, понеже така му било заповѣдано. Галчо си напълнилъ една торба съ злато и друга съ скжпоценни камъни, и презъ нощъта тихичко се измъкналъ отъ царскитѣ палати. Но като стигналъ до портитѣ на града и искалъ и отъ тамъ незабелязано да излѣзе, той се препъналъ въ нѣщо и падналъ. Стражата, която била заспала, се пробудила отъ шума и хванала Галча, точно когато щѣлъ да прекрачи прага на вратата. Развикали се, засвирили съ роговетѣ си въ знакъ на тревога. Надошли хора отъ всички краища на Царевия градъ. Вързали Галча и го завели въ царскитѣ палати. Като разбралъ

царя, че Галчо така грозно го лъгалъ и обралъ, заповѣдалъ веднага да го хвърлятъ въ тъмница и следъ три дни да го обесятъ всрѣдъ града.

Три дни Галчо мислилъ каква лъжа да измисли, за да се избави, но отъ страхъ нито една лъжа не му идвала на ума. И най-после той разбралъ думитѣ на Пенчо Истината, че съ лъжата не може да прокопса, но било вече късно.

На третия день извели Галча на срѣдъ голѣмия площадъ. Събрали се много хора да гледатъ какъ ще бесятъ лъжливъ Галча. Дошълъ и царьтъ съ царедворцитѣ. Всичко било готово и Галчо щѣлъ вече да овисне на вжжето. Но преди да му метнатъ вжжето на врата, той замолилъ да съобщятъ на царя, че преди да умре, иска да му каже нѣщо.

Царя билъ много огорченъ отъ лъжитѣ на Галча, но сърдцето му било много милостиво и се приближилъ да изслуша Галча. Тогава Галчо падналъ на колѣне и съ сълзи на очи почналъ да му говори:

— Царю честити, азъ цѣлъ животъ лъгахъ. И въ лъжата всичко ми вървѣше отначало добре, но въ края всичко ставаше зле. Ето и сега лъжата ме доведе до бесилката. Но преди да умра, искамъ поне веднажъ да кажа една истина. Тукъ, въ твоя градъ, има единъ човѣкъ, който се казва Пенчо Истината, той може да ти помогне и да те избави отъ трудното положение, въ което се намирашъ.

— Ама да не ме лъжешъ пакъ? — рекълъ царьтъ.

— Не, казалъ Галчо, сега говоря истината и вече може да ме обесите.

— Чакайте, казалъ царя на хората си, ако и сега ме е излъгалъ, тогава веднага ще го обесите, но ако ми е казалъ истината, ще му подаря живота.

Веднага разтрѣбили изъ цѣлиятъ градъ, че се търси Пенчо Истината. Но не трѣбвало много да го

търсят, защото той билъ наблизо. Веднага го завели при царя.

— Ти ли си Пенчо Истината?—запиталъ царьтъ.

— Така ме наричатъ — казалъ Пенчо.

— А може ли да помогнешъ и върнешъ войскитѣ на съседния царь и да не водимъ война?

— Ще се опитамъ, царю честити, казалъ Пенчо. То този царь нѣкой му е далъ да пие отъ „умразното биле“. Има една такава билка дето смразява хората. Но въ моята торба има друга билка, тя се казва „Любиче“. Щомъ пийне отъ нея, умразата му ще си отиде и той пакъ ще те обикне, като порано и пакъ ще си бждете приятели, като преди. Дай ми три дена срокъ да мога да отида и свърша тази работа.

Царьтъ се съгласилъ и му далъ бързъ конь, за да отиде по-скоро. И наистина, следъ три дни дошла вестъ отъ съседниятъ царь, че той разпусналъ войскитѣ си и се отказвалъ отъ войната. Казвалъ, че съседи не трѣбвало да се биятъ и да си пакостятъ, а трѣбва да си помагатъ.

Тогава царя се толкова много зарадвалъ, че пуналъ лъжливъ Галча на свобода. А Пенчо Истината го направилъ пръвъ свой съветникъ, съ когото да се съветва за всички трудни царски работи.

Но отъ тогава лъжливъ Галчо се отказалъ отъ лъжата и заживѣлъ мирно и щастливо, като говорилъ винаги истината.

— Е, — казалъ му веднажъ Пенчо, — видѣ ли, че съ лъжата не може да се живѣе?

— Видѣхъ, братко, видѣхъ, — отговорилъ му Галчо, не само видѣхъ, но и опитахъ. Лъжата ме бѣ качила на вжжето, а Истината ме смъкна отъ него. На истината дължа живота си.

ЗВЕЗДИЦА

Живѣлъ нѣкога единъ царь. То било отдавна, много отдавна. Тогава, когато по небето хората не летѣли като птици, както сега, и не плували по морето бързо като риби, както сега.

Живѣлъ тогава този царь и царството му нѣмало край. Бързоходци четиридесетъ дни и четиридесетъ нощи не могли да го обходятъ и стигнатъ границитѣ му — толкова обширно било то.

Добра била царицата, мждъръ билъ царьтъ и по цѣлото царство поданнитѣ му живѣли въ изобилие и радость.

Палатитѣ му били направени отъ мраморъ, вратитѣ обковани съ злато и скъпоценни камъни. Навсѣкжде било постлано съ коприни и кадифета, и всичко блѣстѣло въ злато и елмази.

Радвалъ се царьтъ на всичко, но най-много се радвалъ на любимата си дъщеря Звездица. Тя грѣла въ палата му и въ сърдцето му като златна жива звездица и радвала живота му.

А и цѣлиятъ народъ обичалъ царската дъщеря, защото тя била съ милостиво сърдце и заради нея царьтъ не издавалъ никога смъртни присъди.

Но не само хората обичали царската дъщеря, обичали я и голѣмитѣ рошеви кучета, които пазели царскитѣ порти заедно съ вѣрната стража, обичали я и малкитѣ маймунки, които лѣте тичали заедно съ нея изъ градинитѣ, а зиме живѣли въ голѣми отоплени салони. Обичали я и сърничкитѣ, които подскачали изъ голѣмитѣ, прилични на гори градини, които заобикаляли царскитѣ палатъ, а най-много отъ всички я обичали гълъбитѣ и птичкитѣ, които тя сжщо обичала и имъ се радвала.

Тя сама съ бѣлоснѣжнитѣ си ржчички имъ давала храница и прѣскала предъ тѣхъ трошицитѣ отъ царската трапеза. Зиме отваряла широко прозорцитѣ на царскитѣ палати и имъ прѣскала зрѣнца, за да не умратъ любимитѣ ѝ другари. А когато слънцето напролѣтъ затрептѣло по-ярко на небето, тогава Звездица тичала изъ обширнитѣ царски градини, а край нея летѣли и кацали по раменетѣ ѝ крилатитѣ ѝ приятели. Царьтъ и царицата гледали отъ балконитѣ на двореца и се радвали на своята малка, хубава дъщеря.

Но единъ день незнайна и невѣрна болестъ турила на легло Звездица и тя склопила хубавитѣ си очи и не искала да ги отвори.

Напраздно маймункитѣ я търсили навредъ изъ градинитѣ, напраздно птичкитѣ летѣли отъ клонъ на клонъ и търсили своята приятелка. напраздно сърничкитѣ изничали изъ дърветата, за да зърнатъ макаръ и отъ далечъ своята любима господарка, която ги е хранила не веднажъ съ царственитѣ си ржце, но нѣмало я!

Царьтъ и царицата бдѣли надъ леглото на малката си дъщеря и горещи сълзи се стичали по лицето имъ.

Навсѣкжде били изпратени бързоходци да повикатъ отъ цѣлото царство всички знаменити доктори и мждреци да могатъ да отгадаятъ болестъта на Звездица и да я излѣкуватъ. И всѣки день се стичали отъ всички краища на царството лѣкари, разни баячи, които лѣкували съ тайни сили, мждреци, които тълкували свещенитѣ книги. Но всички, които отивали до леглото на царската дъщеря и я виждали — се отдрѣпвали безсилни. Незнаели нищо за тая болестъ, която нападнала царската дъщеря и незнаели какъ се лѣкува.

Така минавали днитѣ. Царската дъщеря се то-

пѣла като свещъ, а заедно съ това се топѣли и сърдцата на царя и царицата, защото Звездица била за тѣхъ по-ценна отъ всичко — и отъ самия имъ живогъ.

Когато прозорцитѣ на стаята, въ която лежала Звездица, били отворени, чувалъ се ясно тревожниятъ глъчъ на птичкитѣ, които прилетявали и искали да видятъ малката си приятелка. Тѣ я молили съ яснитѣ си гласчета да стане и да отиде при тѣхъ въ градината, за да играятъ пакъ заедно. Но Звездица не можела нито да имъ проговори, нито дори да отвори очитѣ си, за да ги види.

Маймункитѣ се катерѣли по дърветата и отъ тамъ искали да могатъ да я зърнатъ, а сърничкитѣ се събирали край вратитѣ на царския палатъ и съ наведени глави дълго чакали да слѣзе Звездица при тѣхъ.

Всички плачели и тжгували за Звездица. Тжгувалъ и жадувалъ за нея цѣлиятъ народъ, защото тя за него била винаги вѣрна застѣпница.

Минавали се още днитѣ, а помощъ не идвала отъ никжде. Никой не можелъ да намѣри лѣкъ противъ тая незнайна болестъ.

Най-после на царскитѣ порти похлопала една стара, много стара бабичка. Никой не знаелъ на колко е години, защото тя изглеждала стара като времето. Отъ крайнитѣ предѣли на царството идвала тя, затова била цѣла опрашена, изпокъсана.

Като я видѣли пазачитѣ на портитѣ, тѣ я попитали какво иска. Тя имъ казала че идва, за да се опита да излѣкува царската дъщеря. Но тѣ се засмѣли и казали:

— Толкова учени доктори идваха и мждри тълкуватели, та не можаха да ѝ помогнатъ, че ти ли ще ѝ помогнешъ?

— Ехъ, синко, пуснете ме да се опитамъ, може пъкъ да ѝ се помогне. И тѣ, нѣмало какво, завели я вжтре въ царскитѣ палати, още повече, че имъ било заповѣдано никого да не връщатъ.

Когато я въвели въ сребърната стая, гдето лежала Звездица, царьтъ и царицата едва повдигнали глава да я погледнатъ — толкова била безутешна скръбъта имъ и сълзи замъгляли очитѣ имъ.

Старата бабичка се спрѣла предъ златното, обковано съ скжпоценни камъни легло на царската дъщеря, и като се възрѣла въ лежащата, казала:

— А, тази болестъ я зная.

— Какво? — извикали едновременно и царьтъ и царицата.

— Тази болестъ я зная, повторила старицата. Тя идва презъ хиляда години на земята и затова хората не я познаватъ и не знаятъ какъ да я лѣкуватъ.

— А има ли лѣкъ за нея, бабичко? — попитали съ сълзи на очи царьтъ и царицата.

— Има синко, има. Казва се „животиче“ — билка е, само че го нѣма тждѣва изъ тия мѣста. Нѣкога е растѣло навсѣкжде, но после, полека лека се е оттеглило и сега расте само по високитѣ върхове на непристѣпни планини.

— Кажй кжде расте, бабичко, веднага ще пратимъ бързоходци да донесатъ цвѣтето, а тебе ще одаримъ съ най-скжпи дари и ще те оставимъ да живѣешъ при насъ, въ царскитѣ палати.

Но бабичката гледала и сѣкашъ не чувала тѣхнитѣ думи. Следъ малко тя казала:

— Далече, синко, много далече се намира това цвѣте „животиче“, презъ деветъ планини и три морета. И трѣбва да бжде донесено до три дена.

— Разхълцали се съ гласъ царьтъ и царицата, като чули че има лѣкъ за болестъта, а незнаели какъ да донесатъ този лѣкъ.

Заповѣдалъ царьтъ веднага да повикатъ най-голѣмитѣ бързоходци и най-силнитѣ коне, за да преминатъ деветѣтъ планини. И да приготвятъ ладии съ голѣми платна да преплуватъ тритѣ морета.

Всичко било веднага направено и царьтъ и царицата съ голѣма скръбъ заочаквали кога ще се върнатъ пратеницитѣ съ чудната билка „животиче“.

Миналъ се день, минали се два, отъ никжде вестъ не идвала и нищо не се чувало за изпратенитѣ бързоходци. На третия день царьтъ и царицата ридатели съ високъ гласъ, защото мислѣли, че този е вече последниятъ день, когато ще виждатъ своята любима дъщеря. Но изведнажъ всрѣдъ общата скръбъ на всички, презъ отворенитѣ прозорци се втурнали орлякъ птички и напускали отъ човкитѣ нѣкакво чудно цвѣте и тревички.

Ахъ. — ето това е „животичето“ — извикала бабата като видѣла билката, която падала отъ човчицитѣ на малкитѣ птички.

Царьтъ и царицата скочили и не могли да повѣрватъ на очитѣ си, че наистина е донесено търсеното „животиче“ и че дъщеря имъ ще бжде спасена.

Но бабичката веднага сварила отъ билката въ едно златно джезве и дала на земята да глътне нѣколко глѣтки отъ водичата. Още щомъ се докоснало „животичето“ до устнитѣ на царската дъщеря, тя веднага отворила очи и се усмихнала.

Царьтъ и царицата паднали на колѣне и съ радостни сълзи благодарили на Бога, за гдето имъ изпратилъ лѣкъ за любимата имъ дъщеря.

А птичкитѣ накацали по околнитѣ дървета и пѣли весели пѣсни, защото видѣли Звездица да си отваря очитѣ.

Следъ три дни Звездица отново затичала изъ стаята, здрава и весела. Птичкитѣ по цѣлъ день не

млъквали отъ радостъ, а тя отново имъ пръскала трошици отъ царската трапеза. И следъ една седмица Звездица вече милвала главитѣ на любимитѣ си сърни, които я гледали съ голѣмитѣ си умни очи и тичала съ палавитѣ маймуни. А птичкитѣ огласяли всичкитѣ царски градини съ пѣснитѣ си.

А бабичката, колкото и да я молили да остане въ двореца, не искала. Не приела и скжпитѣ дарове, защото не ѝ трѣбвали. Тогава царътъ, царицата и Звездица ѝ цѣлунали ржка и я изпратили далечъ извънъ портитѣ на престолниятъ градъ. И когато се върнали, отъ благодарностъ къмъ крилатитѣ приятели на Звездица, царътъ издалъ нареждане никой въ царството му да не замѣря или убива птица. А самъ се заклѣлъ никога да си не омърси ржцетѣ съ кръвъ, да не води войни и да живѣе въ миръ съ всички околни царства.

И следъ години, единъ овчаръ донесалъ въ царскитѣ палати цвѣте, невиджано до тогава и го поднесълъ на царя. Каква била радостъта на всички, когато познали въ това цвѣте „животичето“ — което по-рано растѣло само въ далечнитѣ и непристъпни планини.

Тогава отъ много страни и царства се стекли да видятъ царството, въ което почнало да расте чудното цвѣте „животиче“.

И цѣлиятъ царски домъ и цѣлото царство живѣели въ радостъ и миръ. Звездица растѣла, и за нейната хубостъ и доброта се разчуло изъ всичкитѣ царства на близко и далече.

ВЪЛШЕБНОТО ЦАРСТВО, ВЪ КОЕТО НЕ МОЖЕЛО ДА СЕ ЛЪЖЕ

Живѣло едно време едно овчарче. По цѣлъ день то си пасло стадото, заедно съ своитѣ другари овчарчета. И тѣй както си вървѣли подиръ стадата, то имъ разказвало чудни пречудни истории. И навсѣкжде героятъ и победителятъ билъ все той. Разказвало имъ малкото овчарче какъ нощемъ хвърчало отъ планина на планина, какъ летѣло и стигало чакъ до звездитѣ, а на сутринята отново се връщало на земята.

Чудели се другитѣ овчарчета и го слушали съ зяпнали уста. Не могли да повѣрватъ, но овчарчето имъ казвало, че всичко е било тѣй, както имъ казва.

Когато вечеръ другаритѣ му прибирали стадата си и разказвали на близкитѣ си, какво имъ разказвало овчарчето, тѣ се подсмивали и казвали:

— Лъже това овчарче, не го слушайте!

Но овчарчето така умѣло да разправя, че другаритѣ му пакъ ходѣли при него и пакъ слушали небивалитѣ истории.

Разказвало имъ то веднѣжъ какъ сто мечки го гонили и какъ се борило съ тѣхъ и ги победило. Какъ другъ пжтъ го нападнали цѣла глутница вълци и съ по единъ замахъ ги повалило по земята. Какъ често слизало подъ земята и какъ се качвало по небето.

И тѣй, прочуло се това овчарче на близко и на далече за своитѣ лъжи и лъжливи истории. Нѣкои отъ възрастнитѣ му казвали, че не е хубаво така да лъже, че ще се изплати нѣкой день, но то се смѣло и продължавало да си играе съ другитѣ и да ги лъже за какво ли не.

Разправяло имъ веднажъ, че тамъ горе, при

върлата скала, намѣрило изворъ, чието дъно било посипано съ златенъ пѣсѣкъ, колкото кукурузени зърна, да отидели да си взематъ колкото искатъ. Помамили се овчарчетата, катерили се цѣлъ день до върлата скала, но тамъ намѣрили пресъхнало кладенче, а въ него нѣмало никакъвъ златенъ пѣсѣкъ. Другъ пжтъ имъ казало, че презъ три баира имало трева буйна и голѣма, отъ която имало 50 стада да се напасатъ. Подкарали другаритѣ му морни стада и отишли на указаното мѣсто. Знаяли тѣ, че овчарчето лъже, но то толкова ги увѣрявало че е истина, че тѣ пакъ му повѣрвали и отишли — и намѣрили камъни и сухъ пѣсѣкъ. А овчарчето на другия день се превивало отъ смѣхъ.

Така живѣло то и отъ година на година все повече се разчувало за неговитѣ лъжи. Казвали, че нѣмало такава лъжливо момче като овчарчето по цѣлото царство.

Но една нощъ, както овчарчето си спѣло, въ колибата му се промѣкнало едно малко човѣче, съ дълга брада до земята, съ шапка обсипана съ скжпоценни камъни и съ златна тояжка въ ржка. Малкото човѣче се поогледало насамъ натамъ, после бутнало съ тояжката си овчарчето по главата, после по краката, бутнало после постелята му и самата колиба. И тозчасъ цѣлата колиба заедно съ овчарчето полетѣли изъ въздуха съ страшна бързина. Летѣли, летѣли и най-после пристигнали въ нѣкакво друго непознато царство.

На сутринъта овчарчето като се събудило, прозинало се, изтегнало се и излѣзло извънъ колибата. Всичко му се видѣло различно, не било както порано, но то не обърнало много внимание и подкарало стадото си на паша. Но и стадото му нѣкакъ било сжщо различно. И както си вървѣло подиръ стадото, видѣло на отсрещниятъ баиръ събрани

други овчари и отишло при тѣхъ. Видѣло то, че сж непознати, но рекло, чакай да ги замая съ една чудна невѣрна история и още отдалечъ започнало да имъ разправя:

— Ехъ, да знаете, вчера като бѣхъ въ отсрещната гора, като излѣзе една мечка, хе-е-е, петъ метра висока и три метра широка. Че като се заборихме, тя горе азъ доле, тя доле азъ горе, стана една такава борба, че . . .

Но овчарчето не могло да довѣрши. Отъ едната му страна се зачулъ ревъ на мечка. Обърнало се лъжливото овчарче и що да види! Право срещу него върви една мечки петъ метра висока и три широка. Тѣй се и заковало на мѣстото. А другитѣ овчари само се споглеждали и се усмихвали. Смаяло се лъжливото овчарче — какво е това! Но нѣмало време кога да мисли, защото мечката била на нѣколко крачки отъ него.

— Олеле, викнало то, олеле майчице — и хукнало да бѣга, но мечката тичала по петитѣ му.

— О! Спасете ме, спасете ме! — викало и пищѣло овчарчето.

— Какво ще те спасяваме, казали му другитѣ овчари, нали си такъвъ герой, нали си се борилъ съ тази мечка вчера, ха сега бори се пакъ де!

— Олеле, майчице, умирамъ! — изпищѣло овчарчето, когато лапитѣ на мечката го хванали презъ кръста.

Въ това време изкочило като отъ невиделица малкото човѣче, помахало златната си тояжка и мечката изчезнала, а лъжливото овчарче лежало на земята, примрѣло отъ страхъ.

Най-после, като дошло на себе си, то се огледало и видѣло, че нѣма ни мечка, ни овчари. Почудило се какво е това нѣщо. Цѣлъ день си пасло стадото самичко и вечерята се върнало въ коли-

бата си. На другия ден пакъ се запжтило къмъ баирчето, гдето видѣло събрани другитѣ овчари.

То не искало да си спомня за вчерашната неприятна случка съ мечката и като си казало на умъ: — може така да ми се е сторило, започнало пакъ да имъ разправя:

— Ехъ, да знаете другари, снощи кжде бѣхъ. Като си сложихъ едни голѣми крила, че като литнахъ къмъ небето . . .

Но още недоизрекло думитѣ си, ето че на лъжливото овчарче невидими ржце пришили голѣми крила и то почнало да се издига надъ земята. И до като се сети, то се видѣло въ въздуха на повече отъ десетина метра, а следъ нѣколко секунди било вече надъ 20 метра.

— О-ле-ле-е-е, викнало овчарчето, олеле, мамичко отидохъ си. Другаритѣ му го гледали и пакъ се усмихвали само. А лъжливото овчарче се изкачвало все по-нагоре и по нагоре.

— Спасете ме, спасете ме, плачело то, ще ми се пукне сърдцето. Майчице, умирамъ. Ако падна, на парчета ще стана . . .

Най-после лъжливото овчарче било издигнато толкова на високо, че едва се виждало и само се чували писъцитѣ му. И когато щѣло да му се пукне сърдцето отъ страхъ, пакъ се появило малкото човѣче съ дългата брада до земята. То махнало златната си тояжка и тутакси момчето заслизало бавно надолу и леко било положено на земята, примрѣло отъ страхъ. Когато се свѣстило, другаритѣ му казали:

— Чудно нѣщо, защо викаше, нали си билъ чакъ между звездитѣ, а пкъкъ сега и на петдесетъ метра щѣше да умрешъ отъ страхъ

Гледало ги лъжливото овчарче и не могло да се начуди каква е тази работа. Всичко ужъ все

сжщо както по-рано било — а все пакъ нѣкакъ си така различно. Като че ли било въ нѣкакво омагьосано, незнайно царство. По рано толкова лъжело и нищо не ставало, а сега, току да изрече нѣщо и веднага става.

Презъ цѣлия день мислило овчарчето за това, което станало, и нищо не могло да измисли. Минали се три дни, презъ които овчарчето не казалo нито една лъжа. Но на четвъртия то си рекло: — чакай да опитамъ пакъ! — И като отишло на баира при другаритѣ си, започнало отъ далечъ:

— Ехъ, другари, да знаете, снощи бѣхъ всрѣдъ най-голѣмото море. Едни вълни, до небето, едни голѣми животни . . .

И току рекло, не изрекло думитѣ си, какво да види? Наоколо му заприиждали едни голѣми води, съ вълни до небето. Догдето очитѣ му виждатъ . . . все вода. Ами сега? Овчарчето ококорило очи отъ ужасъ, а вълнитѣ току прииждатъ къмъ него и го заобикалятъ отъ вси страни. Голѣми чудовища, по-голѣми отъ слонове, съ уста колкото врати, идватъ къмъ него. И до като се сети, вълнитѣ го заградили отъ вси страни.

Запищѣло овчарчето, завикало: — Помощь, помощь . . . ще се удавя — но никой нѣмало наоколо му. А голѣмитѣ чудовища се приближили съвсемъ до него съ разтворени грамадни уста и ха — нѣкое отъ тѣхъ да го лапне.

— Олеле, Божичко, — пишѣло овчарчето — помощь, помощь — но нѣмало кой да го чуе и то почнало да се дави. Съ последни сили то изплувало надъ водата и извикало колкото гласъ имало:

— Спасете ме, никога вече нѣма да лъжа . . . Само истината ще говоря. Но една голѣма вълна ливнала отгоре му и го залѣла.

Въ сжщия мигъ изкочило малкото човѣче и

бързо помахало съ златната си тояжка. Една огромна вълна поела като на ржце овчарчето и полека го изнесла на брѣга примрѣло.

Като се свестило — нѣмало ни море, ни голѣми чудовища, ни другаритѣ му. Само до него стояло малкото човѣче и го гледало усмихнато.

— Кжде съмъ азъ, какво е това чудно мѣсто?
— попитало овчарчето.

— Ти си въ вълшебното царство на истината,
— отговорило човѣчето.

— А ти кой си? — попитало пакъ овчарчето.

— Азъ съмъ слуга при Могщиятъ царь на Истината.

— А кой ме доведе тукъ?

— Азъ, по заповѣдь на царя.

— Отведи ме, моля ти се, въ нашето царство, азъ вече никога нѣма да лъжа, замолило се съ сълзи на очи овчарчето.

— Добре, казало малкото човѣче, и изчезнало.

Презъ нощъта, когато овчарчето било заспало, дошло пакъ малкото човѣче съ калпакъ, обсипанъ съ скжпоценни камъни и тояжка отъ злато. Побутнало то съ златната си тояжка овчарчето, постелята му, колибата му, и пакъ полетѣло овчарчето съ колибата си съ страшна бързина изъ въздуха. Летѣли, летѣли и най-после кацнали на земята.

Когато на сутринъта овчарчето се събудило и излѣзло отъ колибата, то запѣло отъ радостъ, като се видѣло въ своето царство.

Другаритѣ му скоро го заобиколили и го питали кжде се било изгубило толкова време, но то мълчало и нищо не имъ казало за прекаранитѣ страхоти. Но отъ тогава то вече никога не лъжело, винаги говорило истината и винаги си спомняло за чудното вълшебно царство на Истината.

ТАНЦЪТЪ НА ПЕПЕРУДКИТЪ

Въ подножието на красива планина се намирал голѣмъ чифликъ, кждето работели отъ сутринь до вечерь стотици работници. Тамъ идвали отъ близкото село и двама бедни хора, мжжъ и жена, за да работятъ, като оставяли въ кжщи самичко малкото си момиченце.

Когато бащата и майката тръгвали сутринь на работа, тѣ извеждали малкото си момиченце Бисерка всрѣдъ цвѣналитѣ ливади и казвали: — Мили, хубави цвѣтенца, бждете другарчета на Бисерка докато ние се завърнемъ отъ работа!

Цвѣтията на поляната се наклонявали, поклаждали пѣстри главици въ знакъ на съгласие. Родителитѣ на Бисерка поканвали и пеперудкитѣ и мухичкитѣ да играятъ съ тѣхното момиченце, за да не го е страхъ самичко.

О! колко било хубаво на Бисерка когато оставала съ своитѣ чудни другарчета! Пеперудкитѣ танцували най-чудни танци. Одеждитѣ имъ блѣстѣли като злато и коприна подъ слънчевитѣ лжчи. Пчелицитѣ свирили чудни пѣсни, малкитѣ брѣмбарчета излизали изъ дупкитѣ си, слушали съ наслада пчелицитѣ музиканти и гледали танцуващитѣ пеперудки.

Тогавя незнайно отъ гдѣ изкачалъ Зефирьтъ, съглеждалъ събралитѣ се и се втурвалъ веселъ и засмѣнъ, гмурвалъ се въ цвѣтията на ливадитѣ, а тѣ му отговаряли съ звѣнливъ смѣхъ.

— Ахъ ти, немирнико, пакъ ли дойде? — питала Бисерка палавия Зефирь, който се надигалъ надъ ливадитѣ и погалвалъ златиститѣ ѣ кждрици.

Той само поклащалъ глава и весело се втурвалъ нагоре къмъ голѣмата гора.

Танцътъ на пеперудкитѣ продължавалъ и Бисерка гледала прехласната съ часове.

— Колко хубаво е това! — мислѣла си тя.

Въ душицата ѝ зазвучавала мелодия и радостъ изпълвала малкото ѝ сърдчице. — О, какъ би искала и тя да танцува!

И тя ставала и танцувала съ златокрилитѣ пеперудки.

Пеперудкитѣ били щастливи, че Бисерка танцувала заедно съ тѣхъ и показвали всичкото си изкуство, което знаели. Пчелицитѣ засвирвали още по-хубаво и красивитѣ цвѣтенца леко се люлѣли на стебълцата си и пригласяли на музикантитѣ.

Така Бисерка прекарвала чудно хубави часове всрѣдъ своитѣ другари. Отъ пеперудкитѣ научила най-красиви и чудни танци, а когато спирала за да си почиватъ, тѣ разказвали на Бисерка чудни приказки за голѣмитѣ градове, за хората, които живѣятъ въ голѣми кжщи. Другъ пжтъ брѣмбарчетата разказвали приказки за подземнитѣ царства и жителитѣ имъ. И Бисерка ги слушала, слушала съ прехласнатъ погледъ.

Привечерь, любимецътъ на цвѣтята отново се втурвалъ веселъ и засмѣнъ. Разлюлявалъ цвѣтята по ливадитѣ и отминавалъ, а тѣ се смѣели и шепнели закачки подиръ немирния Зефиръ.

Но ето че и Месечко се показвалъ най-сетне. Бисерка казвала лека нощъ на всички и се прибирала въ кжщи, кждето майка ѝ бързала да приготви вечерята.

На другия день, рано въ зори, пеперудкитѣ се вмъквали презъ отворения прозорець и казвали: — Бисерке, събуди се, Слънчо иде!

Ако Бисерка не могла да се събуди, тогава

мухичкитѣ отивали, цѣлували я по носа, по очичкитѣ, по бузкитѣ, и тя съ свѣтнало личице ги поглеждала.

Така, въ радостна приятелска дружба, Бисерка прекарала много години. Тя танцувала най-хубавитѣ танци съ пеперудкитѣ и слушала чуднитѣ пѣсни на цвѣтята, които, обкичени съ бисерни коронки, при изгрѣвъ слънце пѣли весело.

Когато Бисерка ходѣла вече на училище, тя съ трепетъ чакала часъ, когато ще може да се завърне при своитѣ другарчета, за да имъ разкаже какво е научила презъ деня, отъ учителката си. Но и брѣмбарчетата, пеперудкитѣ, мухичкитѣ, цвѣтенцата и палавиятъ Зефиръ я очаквали съ нетърпение, за да ѝ разкажатъ и тѣ какво сж научили презъ деня.

Единъ день, когато Бисерка пѣла и танцувала единъ отъ най-хубавитѣ си танци, заедно съ пеперудкитѣ, миналъ край ливадата господарьтъ на голѣмия чифликъ, въ който работѣли родителитѣ ѝ. Той се спрѣлъ и загледалъ прехласнатъ. Никога не билъ виждалъ такъвъ танць.

Следъ нѣколко дни Бисерка била заведена въ единъ голѣмъ градъ въ кжщата на господаря на чифлика. Много плакала тя за своитѣ другарчета и често сънувала, че е между тѣхъ. Тогава на сутриньта тя бивала весела и танцувала новия танць, който на сънь ѝ показали пеперудкитѣ.

Случвало се понѣкога, че презъ деня се втурвали нѣкои отъ старитѣ приятели — мухички, пчелички и пеперудки въ градината и казвали: —

— О, Бисерке, намѣрихме те най-после!

— Колко се радвамъ! — плескала тя весело ржце, — колко се радвамъ, че ви виждамъ! А какъ сж брѣмбарчетата, Зефира, цвѣтята?

— Добре сж всички, искатъ да те видятъ!

— О, какъ искамъ и азъ това! Какви нови

нѣща имамъ да ви разкажа! Да знаете въ какво ново училище се уча сега, и колко много момчета танцуватъ, но не могатъ така хубаво както пеперудкитѣ.

И Бисерка въ своята радостъ почвала да танцува и всички, които я виждали оставали очудени.

Колкото повече растѣла Бисерка, толкова похубаво и похубаво танцувала. Почнали да я канятъ въ голѣмитѣ градове да танцува предъ много, много хора, които я гледали въ възторгъ и после я дарявали съ скъпи дарове.

Но презъ всичкото време Бисерка не могла да забрави своитѣ любими приятели и всѣко лѣто се връщала въ бащината си къща, която сега била голѣма и свѣтла. Тя прегръщала и цѣлувала родителитѣ си и се втурвала бърже на ливадата при своитѣ стари и вѣрни другари.

Цвѣтята весело кимали съ глави, Зефирътъ буйно слизалъ отъ планината, брѣмбарчетата излизали изъ дупкитѣ си и мухичкитѣ и пчеличкитѣ литвали радостни край нея. А тя, заедно съ златокрилитѣ пеперудки, танцувала новъ танецъ...

И когато хиляди хора гледали и се радвали на танцитѣ на Бисерка, тѣ никога не знаели отъ къде ги е научила тя. А Бисерка запазила дружбата си съ старитѣ си приятели като най-красива тайна на своята душа.

АРОМАТЪТЪ НА ТЕМЕНУЖКАТА

Това било отдавна, много отдавна — малко следъ като дѣдо Господъ създалъ цвѣтята

Наближавало пролѣтъ. Всички цвѣтя напремени и нагиздени съ нови промѣни излѣзли да посрѣщнатъ пролѣтъта. Облѣкла своята премѣна и малката теменужка и излѣзла да посрещне гиздавата пролѣтъ. И наистина, идването на Пролѣтъта било много тържественно. Пойнитѣ птички летѣли предъ нея и огласявали въздухътъ съ чудната си музика. Слънчевитѣ лъчи свили златенъ вѣнецъ около главата ѝ, а подъ стѣпкитѣ ѝ се усмивали ранобудни цвѣтя. Всичко било весело, много весело. Бръмнали малкитѣ пчелички и се втурнали да събиратъ ароматенъ нектаръ отъ цвѣтята, славеи запѣли по розовитѣ храсти, а чучулиги се издигали на ранина въ синитѣ небеса.

Радвала се скромната малка теменужка като виждала всичко това, но скоро радостъта ѝ по-мръкнала и тя навѣла глава съ горчива тѣга. Тѣгувала малката теменужка, че при нея никой не отивалъ да ѝ гостува. Измежду храститѣ никой не я забелѣзвалъ, никой не я виждалъ и никой не кацвалъ на нейниятъ цвѣтець.

День по день тѣгувала теменужката и часъ следъ часъ мѣка се събирала въ малкото ѝ сърдчице. И една нощъ, когато ѝ било вече много мѣчно, тя не могла повече да сдѣржа мѣката си и горчиво заплакала.

Посрѣднощъ, както винаги, Дѣдо Господъ разтворилъ голѣмитѣ врати на небесата и надникналъ да види какво правятъ жителитѣ на земята. И както

се вгледалъ, дочуль че нѣкой хлипа въ тъмнината. Ослушалъ се Той съ притаенъ дѣхъ и попиталъ:

— Кой плаче тамъ ?

Теменужката като чула Божия гласъ, изхлипала по-силно и каза:

— Азъ, дѣдо Господи.

— Кой ? — Ти ли, малка моя теменужке ? Че защо плачешъ ?

Тогава теменужката презъ сълзи започнала да изказва набралата се въ душата ѝ отъ много дни горчива мъжа:

— Ето, дѣдо Господи, започнала тя, Ти ме изпрати на земята и азъ дойдохъ. Цѣла зима предохъ, тъкахъ и шихъ дрешките, съ които Ти бѣ обрекълъ да се облѣка. Когато Пролѣтъта дойде и азъ се облѣкохъ заедно съ всички ранобудни цвѣтя съ новитѣ си дрѣшки и излѣзохъ да я посрещна. Тя кимаше и поздравяваше всички цвѣтя, но мене нито дори погледна. А мене така ми стана болно ! Толкова много я очаквахъ и така много се радвахъ че идва . . . После приготвихъ богата трапеза нектаръ, изпълнихъ сърдчицето си съ обичъ, но никой не дойде да вкуси отъ приготвената трапеза и никой не подири моята обичъ . . . О, горката азъ, за какво живѣя, когато никой не ме обича и на никого съ нищо не съмъ полезна . . . Мене мъничката не ме виждатъ и напраздно сърдцето ми очакваше единичекъ поне гостъ да дойде и да всмучи приготвенія само отъ обичъ нектаръ . . . О, горката азъ — разридала се по-високо теменужката.

Дожалѣло на Дѣдо Господа за малката скромна теменужка и сърдцето Му съ обичъ погледнало къмъ нея . . . И тогава Той далъ даръ на теменужката — ароматъ, какъвто никое цвѣте до сега не е имало.

На другия день, рой пчелици се промъквали

изъ храститѣ и търсили кжщцата на малката теменужка да ѝ отидатъ на гости . . . Презъ цѣлиятъ день теменужката не могла да смогне да приема и изпраща весели крилати гости . . . И била щастлива, безкрайно щастлива . . .

Отъ тогава теменужката има този чуденъ ароматъ, по който я намиратъ денемъ малкитѣ пчелици и прекарватъ при нея дълго на веселъ пиръ. А нощемъ тя изпраща високо, високо своето благоухание, което достига небесата и тамъ се превръща въ молитва, съ която теменужката благодари за радостта и щастието, което Богъ ѝ дари.

ДОБРОТО НАСЛЕДСТВО

Живѣлъ нѣкога единъ старецъ съ тримата си синове. Единъ день той ги повикалъ и имъ казалъ:

— Чада, разбрахъ, че годинитѣ на моятъ животъ сж вече преброени, затова ви събрахъ да ви дамъ това, което съмъ запазилъ презъ живота си за васъ. Ето, тукъ има една торба жълтици. Дадена ми бѣ отъ единъ царь на когото спасихъ синътъ отъ смъртъ. Тогава азъ бѣхъ овчарь и пасѣхъ стадото си, а царскиятъ синъ мина край мене влаченъ по земята отъ разигралиятъ му се конь. Азъ се завтекохъ и го освободихъ отъ коня, после го предадохъ на царскитѣ хора. Тогава царьтъ отъ благодарность ми даде тази торба съ жълтици. Но тъй като азъ презъ цѣлиятъ си животъ имахъ що ми трѣбваше, не стана нужда да взема нито една жълтица. Затова рекохъ да я оставя на васъ въ наследство . . .

Тукъ, тази златна сабя, ми е дадена отъ единъ великанъ, който живѣеше на отсрещната висока планина. Веднажъ паднала въ окото му една треска и той не могълъ да я извади. Тогава азъ минавахъ съ стадото си, което пасѣхъ изъ планината и му извадихъ треската. Той отъ благодарность ми даде тази сабя. Тя никога не удряла напраздно, и който я носи никога нѣма да бжде нараняванъ. Тъй като никога въ живота ми не е потрѣбвала, оставихъ я на васъ въ наследство.

А ето пъкъ тази цигулка, даде ми я една жена, която хората наричаха магесница и искаха да я изгорятъ жива. Азъ се застѣпихъ за нея и тя остана жива. Отъ благодарность, тя ми подари

тази цигулка. Тя имала това свойство, че щомъ се засвирѣло на нея, болнитѣ — оздравявали, слѣпитѣ проглеждали и кучитѣ прохождали. Азъ не съмъ свирилъ на нея, защото бѣхъ вече старъ и ржцетѣ ми треперѣха. Затова я оставихъ на васъ въ наследство. Сега нека всѣки си избере това, което сърдцето му пожелае

Едва издумалъ последнитѣ си думи старецътъ, и най-голѣмиятъ синъ протегналъ ржка къмъ торбата съ жълтицитѣ и казалъ:

— Азъ искамъ торбата.

— Добре, — казалъ бащата и му подалъ жълтицитѣ — да бжде както искашъ!

— Азъ искамъ сабята! — побързалъ да каже вториятъ.

— Ето, вземи я, — подалъ му я старецътъ, — да бжде както желаешъ.

Най-после третиятъ синъ казалъ:

— Татко, азъ съмъ твърде много благодаренъ отъ наследството, което остана за мене. Менъ не ме блазнѣше нито торбата съ жълтицитѣ, нито пъкъ ме привлечаше златната сабя, обкована съ скжпоценни камъни. Отъ най-напредъ ми хареса цигулката.

Тогавъ старецътъ му подалъ цигулката, благоговилъ тримата си сина, като имъ казалъ:

— Зная, че сега като получихте наследството, вие нѣма да останете повече при мене. Затова, ходете по бѣлия Божий свѣтъ и живѣйте както намѣрите за добре. Но следъ седемъ години се завърнете! Тогавъ ще наближи краятъ на моя животъ на земята, а азъ искамъ да зная какво сте спечелили и придобили отъ наследството, което сами си избрахте.

— Добре! — казали синоветѣ и, като цѣлунали дѣсницата на баща си, всѣки отъ тѣхъ тръгналъ

по единъ отъ тритѣ пжтища, които излизали отъ бащиното имъ село.

Минали години. Бащата научилъ, че най-голѣмиятъ му синъ станалъ голѣмъ търговецъ. Направилъ си билъ кжща като палатъ и живѣлелъ всрѣдъ богатство и блѣсъкъ.

Следъ това странниците, които минавали презъ селото, разказвали, че вториятъ му синъ отишълъ въ далечно царство и тамъ станалъ великъ бранникъ. Самъ царьтъ го избралъ за пълководецъ на войскитѣ му и го обявилъ за първи следъ себе си въ царството му.

А за най-малкиятъ си синъ отначало бащата нищо не научилъ. Но следъ време се разнесло слухъ за единъ младъ момъкъ, който ималъ цигулка съ вълшебна сила, съ която като засвирѣлъ, хората се лѣкували отъ болѣститѣ, отъ които боледували. Тогава старецътъ разбралъ, че този младъ момъкъ е неговиятъ малъкъ, любимъ синъ.

Изминали се най-после седемтъ години и една утрина на портичката на старата бащина кжщица похлопали трима пжтници. Излѣзалъ старецътъ да ги посрещне и сърдцето му радостно заиграло въ гърдитѣ, щомъ позналъ въ пжтницитѣ тримата си обични синове.

— Виждамъ, — казалъ старецътъ, — и се радвамъ, че вие изпълнихте обещанието си. Сега елате да поседнете въ кжщи и ми разкажете какво направихте и какво придобихте отъ наследството, което вземахте.

— Татко, — казалъ най-голѣмиятъ синъ, следъ като всички се настанали на трикраки столчета край огнището, — ти, може би вече си чулъ, че азъ закупихъ много земя и си направихъ кжща, която съперничеше на царскиятъ палатъ. Имахъ всичко въ изобилие. Станахъ голѣмъ търговецъ и търгу-

вахъ съ страни презъ деветъ морета. Богатството ми като рѣка се стичаше въ моятъ домъ. Но, въпрѣки всичко, това, азъ не бѣхъ спокоенъ нито единъ день. Миръ нѣмахъ нито единъ часъ . . . Денемъ и нощемъ треперѣхъ надъ богатството си. Страхъ ме бѣше да не го изгубя, да го не пропиля или разбойници да не ме окрадатъ . . . Минаваше времето и азъ разбрахъ, че всичко имахъ и, въпрѣки това, нищо не бѣ мое. Азъ бѣхъ само вѣренъ стражъ на богатството си, защото, когато всички спѣха, азъ ставахъ да пазя да не би незнаенъ крадецъ да се вмъкне въ съкровищницата ми и да обере събранитѣ съкровища. Когато всички пируваха и се веселѣха, моето сърдце винаги бѣ тревожно за корабитѣ ми, които плуваха по открито море, за стокитѣ ми, които пжтуваха съ керванитѣ презъ пустинитѣ . . . И постояненъ страхъ, като змия, се вмъкваше въ сърдцето ми и изпълваше съ тревога днитѣ на живота ми . . . Защото си мислѣхъ, че ако изгубя богатството си, или дори частъ отъ него, не ще мога да го прежая . . .

Но единъ день заболѣ едничката ми дъщеря, която обичахъ като зеницата на окоето си. Тя бѣ най-свидна на сърдцето ми. Заболѣ рожбата ми и азъ извикахъ всичкитѣ мждреци и лѣкари да я лѣкуватъ — но напраздно. Никой съ нищо не можеше да ѝ помогне. Тя линѣеше и день по день живота ѝ изтичаше предъ самитѣ ни очи. Тогава разбрахъ, че има нѣщо по-ценно отъ всичкитѣ богатства на земята, отъ всичкитѣ съкровища на съкровищницата ми — това по-ценното бѣше животътъ на моето дете! . . . Тогава почнахъ да обещавамъ злато и безценни камъни на този, който може да върне живота на моята любима малка дъщеря!

По това време дочухъ между хората да се говори за нѣкой си младъ момъкъ съ вълшебна

цигулка, който съ свирнята си лѣкувалъ всички болести. Презъ нощъ трѣгнахъ да го търся по градове и села, кждето ми казваха, че бивалъ наскоро... Единъ день го намѣрихъ въ подножието на голѣма планина, въ млада горица, покрай бистро поточе приседналъ и засвирилъ съ цигулката си. А наоколо му го слушаха малки и голѣми съ затаенъ дѣхъ. И какво бѣше очудването ми, когато въ чудния цигуларъ познахъ моятъ най-малъкъ милъ братецъ! Преминахъ бързо презъ насѣдалитѣ и като колѣничихъ предъ нозетѣ му, казахъ: „Братко, ела и излѣкувай любимата ми дѣщеря и ще ти дамъ всичкото си богатство!“ Подигна той яснитѣ си очи къмъ мене, усмихна ми се и каза: „Братко, ако тебе богатството ти не те е направило щастливъ, мислишъ ли че мене ще направи? Азъ съмъ доволенъ отъ живота си и твоео богатство не ми трѣбва. Но ела да отидемъ при дѣщеря ти, искаме да я видя“. Тогава трѣгнахме двамата, а следъ насъ вървѣше множество народъ, който не искаше да напустне своятъ цѣритель . . .

Най-после пристигнахме въ моя домъ. Тамъ заварихме любимата ми дѣщеря едва дишаща, а майка ѝ залѣна въ безутешни сълзи.

Още отъ първитѣ струи, които отрониха струнитѣ на цигулката, моето обично дете отвори очитѣ си и, като погледна къмъ цигулара, усмихна му се тъй, както никога не бѣ се усмихвало на мене, родниятъ ѝ баща, когато съмъ ѝ подарявалъ най-скъпитѣ подарѣци . . .

Тогава разбрахъ, че бѣхъ избралъ наследство, което бѣ ми донесло много богатства, имоти, кжщи и безценни камъни, но то не може да ми донесе най-важното — здравето на детето ми. А братъ ми бѣ избралъ наследство, което носи най-важното за чловѣцитѣ — животъ и здраве. Затова раздадохъ

излишното си богатство, на тѣзи, които нѣмаха никакъ, защото разбрахъ, че отъ всичко тукъ на земята най ценниятъ даръ за човѣка е живота.

Ето, това разбрахъ и това придобихъ въ тѣзи седемъ години! — казалъ най-голѣмиятъ синъ и се поклонилъ на баща си.

— Добре си разбралъ, сине мой, — казалъ старецътъ, — и хубави нѣща си придобилъ, макаръ съ цената на много скърби и страдания.

*

— Татко, започналъ вториятъ синъ, когато най-голѣмиятъ синъ се оттеглилъ малко настрана. — Ти може би вече си чулъ, че бѣхъ голѣмъ бранникъ и пръвъ пълководецъ на царскитѣ войски. Нѣмаше бранъ, кждето азъ да не побеждавахъ. Нѣмаше битка, кждето моята сабя да не носѣше победа . . . А азъ винаги оставахъ невредимъ . . .

Мнозина ме облажаваха, по-мнозина ми завиждаха, а всички ме считаха за щастливецъ . . . И наистина, азъ носѣхъ дрехи обшити съ злато и шлемъ, обкованъ съ скъпоценни камъни. Имашъ всичко, което можехъ да пожелаая отвънъ — но нѣмахъ най-важното, нѣмахъ миръ въ душата си . . .

Когато се връщахъ, като победителъ, отъ бранъ и музики свирѣха тържествено предъ менъ, азъ притваряхъ очи отъ скрита, невидима за другитѣ хора мжка — защото предъ менъ започваха да се низатъ ужаснитѣ картини на боя и азъ отново виждахъ да падатъ подъ сабята ми млади юноши, силни мжже, смѣли юнаци . . .

Когато всички ми подаваха ржка и стискаха здраво дѣсницата ми за поздравъ, предъ очитѣ ми, невидимо за другитѣ, се нижеха хора безъ ржце, безъ крака, безъ очи, и ми казваха: „Виждашъ ли ѣ и, ти ни направи така“!

И когато се прибирахъ за сънъ и почивка, азъ бродѣхъ до зори, безъ миръ, измжченъ и истерзанъ. Не ме радваше вече нищо. Не ме радваха дори синитѣ очи на царската дъщеря, които бѣха хубави като яснитѣ звезди на небето. Тогава заболѣхъ, много заболѣхъ. Всички се безпокояха за мене. Самата царска дъщеря идваше и съ ржката си ми даваше цѣрове, но азъ ставахъ все по-зле и по-зле.

Веднажъ дочухъ слугитѣ да си шепнатъ че имало нѣкакъвъ момъкъ съ вълшебна цигулка, който лѣкувалъ всѣкакви болести, и въ душата ми се събуди тайна надежда за животъ и радостъ . . . Тогава помолихъ царятъ да проводи да повикатъ чудниятъ цигуларъ. И каква бѣ изненадата ми, когато въ лицето на цигуларя видѣхъ моятъ скжпъ по-малкъ братъ, когото дори бѣхъ забравилъ.

Когато той докосна съ лжка струнитѣ на цигулката си, изъ стаята се разнесоха сребърни звуци. Изведнѣжъ се почувствувахъ потопенъ въ море отъ свѣтлина, миръ, тишина. Така съмъ заспалъ следъ като дълго, много дълго време бѣхъ прекаралъ безъ сънъ и въ постоянни тревоги. Когато се събудихъ, разбрахъ, че наследството, което бѣхъ избралъ, ми бѣ донесло много почести, много слава, но то не бѣ ми донесло най-важното — мирътъ и спокойствието. А малкиятъ ми братъ бѣ избралъ истинското наследство — това, което носи радостъ за хората и обичъ за него . . .

Затова поискахъ да направя най-малкото добро, което можехъ. Превърнахъ сабята си въ златна чаша и обковахъ я съ скжпоценни камъни. Сложихъ ѝ златна верижка и я турихъ всрѣдъ престолниятъ градъ при най-голѣмата чешма — да пиятъ тѣзи, чийто уста сж засъхнали отъ жажда . . . А богатството си раздадохъ на тѣзи, които имаха нужда отъ него, защото то не ми носѣше вече радостъ:

бѣше облѣно всичкото съ човѣшка кръвь . . .

Когато се сбогувахъ съ царската дѣщеря и ѿ казахъ че нѣма да се завърна вече, тя свали царскитѣ си одежди и каза че иска да ме последва като се отказва отъ царството си. Царьтъ като научилъ това, дойде при насъ и ми каза, че отдавна ме е считалъ достоенъ за царски зетъ и наследникъ на царската корона. Тогава азъ му се поклонихъ и казахъ:

— Царю честити, благодаря отъ дѣнъ душа и сърдце за великата честь, която ми правишъ, но азъ видѣхъ, че царскиятъ палатъ не носи радостъ, и царската корона не дава щастие на този свѣтъ, когато нозетѣ на тѣзи, които ги носятъ, потъватъ въ човѣшка кръвь. Азъ искамъ да съмъ последниятъ сиромасъ, но да живѣя въ миръ съ хората и да се радвамъ съ спокойно сърдце на Божието слънце.

Видѣхъ че тъмна сѣнка премина презъ лицето на стария добъръ царъ, затова побързахъ да кажа: — „Царю честити, азъ ще приема царската корона, само ако ми обещаешъ, че никога бранъ нѣма да водимъ и цѣлото царство ще живѣе въ миръ.“

— Да бжде споредъ думата ти, — каза царя, — азъ вече се оттеглямъ и оставямъ всичко на васъ двамата — на тебе и на любимата ми дѣщеря. Царувайте и управлявайте както ви е угодно.

Следъ това царьтъ ни благослови, като сложи ржцетѣ си върху главитѣ ни.

Отъ тогава азъ гледамъ да поправа злинитѣ, които бѣхъ направилъ на другитѣ хора. Ето, това научихъ и това придобихъ презъ седемьтъ години! — казалъ вториятъ синъ.

— Добре си научилъ и хубави нѣща си придобилъ! — казалъ бащата, — макаръ и съ цената на много твои и чужди страдания.

— Татко, — казалъ най-малкиятъ синъ, когато братъ му се поотдръпналъ настрана, — азъ презъ всичкото време живѣхъ съ радостъта на тѣзи, които цигулката, която получихъ отъ тебе, лѣкуваше — и всѣкога бѣхъ доволенъ отъ всичко.

— Така е, сине мой, — казалъ старецътъ, — защото ти избра най-доброто наследство!
